

УДК 378.091.59

**«ШКОЛА МОЛОДОГО ЛІДЕРА»
ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАТОРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ**

Бровчак Л.С.

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

У статті розглядається «Школа молодого лідера» як елемент освітньо-виховного комплексу, спрямованого на набуття студентами – майбутніми учителями вмінь організаторської діяльності. Проаналізовано зміст трьох напрямів організаторської підготовки: формування здібностей самоорганізації, здібностей організації діяльності, здібностей організації міжособистісної взаємодії. Запропоновано алгоритм занять, що мають теоретичний та практичний блоки.

Ключові слова. Організаторські здібності, організаторська діяльність, здібності самоорганізації, здібності організації діяльності, здібності організації міжособистісної взаємодії, освітньо-виховний комплекс, педагогічні умови.

**ШКОЛА МОЛОДОГО ЛИДЕРА КАК СПОСОБ
ОРГАНИЗАТОРСКОЙ ПОДГОТОВКИ Б
УДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ**

Бровчак Л.С.

В статье рассматривается «Школа молодого лидера» как элемент образовательно-воспитательного комплекса, направленного на приобретение студентами – будущими учителями умений организаторской деятельности. Проанализировано содержание трех направлений организаторской подготовки: формирование способностей самоорганизации, способностей организации деятельности, способностей организации межличностного взаимодействия. Предложен алгоритм занятий, имеющих теоретический и практический блоки.

Ключевые слова. Организаторские способности, организаторская деятельность, способности самоорганизации, способности организации деятельности, способности организации межличностного взаимодействия, образовательно-воспитательный комплекс, педагогические условия.

SCHOOL AS A YOUNG LEADER TRAINING TEACHERS OGRAIZATORSKOY

Brovchak L.S.

In the article «School of Young Leader» as an element of education and educational complex, aimed at gaining students - future teachers skills of organizational activities. Analyzed the content of the three areas of organizational training: forming abilities of self-organization of abilities, skills of interpersonal interaction. Signature algorithm with theoretical and practical units.

Keywords. Organizational skills, organizational activity, the ability of self-organization of abilities, skills of interpersonal interaction, educative complex pedagogical conditions.

Постановка проблеми. Однією з основних педагогічних умов формування організаторських здібностей студентів вищих навчальних закладів у позааудиторній роботі є включення їх у діяльність освітньо-виховного комплексу, що поєднує в собі елементи наукової просвіти і виконавської практики.

Формою реалізації завдань освітнього комплексу з формування організаторських здібностей є «Школа молодого лідера». Завдяки практичній та навчально-пізнавальній діяльності, яка є змістом роботи «Школи молодого лідера», студенти – майбутні вчителі оволодівають організаторськими знаннями, проходять організаторську підготовку, що дозволить їм успішно здійснювати роль «організатора-виконавця». Однак уключення в безпосередню практичну організаторську діяльність без відповідного рівня готовності до її здійснення є, на наш погляд, неефективним, а, отже, потребує попередньої спеціальної підготовки організаторів.

Аналіз попередніх досліджень. Питаннями формування організаторських здібностей займалися ряд дослідників: А.В. Батаршев, А.П. Дьяков, Г.В. Горченко, Л.А. Венгер, М.І. Дьяченко, І.В. Дубровіна, А.Г. Ковальов, В.М. М'ясищев, С.Л. Рубінштейн, А.І. Стеценко, Л.Д. Столяренко та інші. У роботах дослідників описується досвід застосування різних форм спеціального навчання організаторської справи. Так, Н.Б. Крилова пропонує формувати організаторські здібності шляхом введення окремих тем, завдань у такі навчальні дисципліни, як: «Введення в спеціальність», «Методика виховної роботи» [1, 2]. П.Є. Решетніков вважає, що основою організаторської підготовки є тренінгові заняття [3]. Вивчення спеціальної літератури з теми дослідження дозволяє стверджувати, що системного вивчення сучасних форм розвитку організаторських здібностей молодих фахівців не проводилося, відсутні порівняльні характеристики методів та прийомів формування умінь організаторської діяльності, особистості як професійно цінних для організатора.

Мета статті. Проаналізувати педагогічні умови впровадження «Школи молодого лідера» як засобу формування організаторських здібностей майбутніх учителів, запоруки ефективності їх організаторської діяльності.

Виклад основного матеріалу.

Діяльність освітньо-виховного комплексу, спрямована на формування організаторських здібностей майбутніх учителів, має три напрями (складові), які відповідають організаторським знанням і вмінням, представленим у структурі організаторських здібностей.

Перший напрям (перша складова – здібності самоорганізації) – формування знань і умінь, що забезпечують можливість самодіагностики, самоусвідомлення, самоаналізу з точки зору реалізації завдань організаторської діяльності.

Другий напрям (друга складова – здібності організації діяльності) – формування знань і умінь, що забезпечують ефективність прийняття рішень, контролю, аналізу.

Третій напрям (третя складова – здібності організації міжособистісної взаємодії) – формування знань і умінь, що забезпечують взаємовідносини особистості з колективом, критичного оцінювання результатів

взаємодії, колективного планування, розподілу ролей, установлення ділових стосунків з людьми.

Основними завданнями, які поставлені перед студентами «Школи молодого лідера» є:

1. Здійснити відповідну теоретичну підготовку студентів до виконання організаторської діяльності.
2. Сформувати основні організаторські вміння, що входять у структуру організаторських здібностей.
3. Сприяти формуванню ціннісного ставлення до організаторської діяльності.
4. Досягти органічного поєднання в організаторській діяльності майбутніх учителів елементів наукової просвіти і виконавських умінь.

Учасники «Школи молодого лідера» об'єднані в групу, яка, на нашу думку, має характеристику групи малого складу (малої групи), а саме: є обмеженою в розмірах спільнотою людей, які обрані з соціального цілого на основі певних ознак; об'єднані загальною соціальною діяльністю, що спрямована на досягнення спільної мети; знаходяться в колі безпосереднього міжособистісного спілкування, що є основою для виникнення емоційних відносин, групових норм і процесів; мають один на одного певний вплив.

Джерелами інформації в «Школі молодого лідера» є фахівці, які мають різноплановий досвід організаторської діяльності, доповідачі-студенти. Варто відзначити, що обов'язковий елемент кожного заняття – колективний аналіз і самоаналіз (рефлексія) – дозволяє систематично відстежувати зміну рівня сформованості організаторських здібностей і вносити необхідні корективи в зміст, методи і форми здійснення процесу. Заняття відбуваються щотижнево (80 хвилин), що надає процесу формування організаторських здібностей цілеспрямованості і систематичності, позитивно впливає на підвищення рівня засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, формування ціннісного ставлення до процесу набуття вмінь самоорганізації, організації діяльності, організації міжособистісної взаємодії. Алгоритм проведення заняття «Школи молодого лідера» передбачає ознайомлення з блоком теоретичної інформації, яка розкриває особливості презентації внутрішнього стану людей через канали невербальної комунікації, специфіку впливу ін-

дивідуальних особливостей особистості на сприйняття організаційних аспектів діяльності керівника, шляхи вдосконалення особистісних якостей організатора тощо.

Наступний блок заняття містить методи та прийоми виховання, спрямовані на формування вмінь самопрезентації, оскільки для кожного організатора важливим є досягнення успіху у створенні в аудиторії стану атракції. Особлива увага при цьому приділяється різним способам самопрезентації, на які впливає прагнення створити той чи інший імідж. Реалізація цих завдань відбувається завдяки багаточисельним вправам. Зокрема, «Дошка оголошень», на якій студенти в письмовому варіанті самопрезентацій намагаються розкрити свої внутрішні якості, інтереси, потреби з метою формування в подальшій роботі групи однодумців (об'яви «Шукаю друга»), групи взаємодопомоги (об'яви «Пропоную свою допомогу»), команди гравців (об'яви «Один за всіх, і всі за одного»).

Виконання завдання «Рекламний ролик» потребує від учасників «Школи молодого лідера» тренування професійної уяви організатора, оскільки необхідно завдяки використанню асоціацій представити особливості особистості. При виконанні завдання студенти користуються різними формами проведення «рекламної кампанії» (вірш, проза, малюнок тощо). Колективне обговорення після виконання завдання є оцінкою точності порівняння, ефективності обраної форми представлення, рівня артистичності. Зазначимо, що і ця складова виконання завдання слугує розвитку вмінь аргументовано висловлювати власну думку, переконувати, навіювати, що є професійно необхідними для організатора.

Варто відзначити вправу «Ситуація». Студенти отримують індивідуальні картки з готовими ситуаціями, які їм потрібно вирішити. Успішне розв'язання ситуацій різного характеру, які передбачають реалізацію засвоєних студентами знань щодо процесів налагодження взаємодії, особливостей вербальної і невербальної комунікації, презентації набутих організаторських умінь, дозволяють перейти учасникам «Школи молодого лідера» на більш високий ступінь роботи.

Другий напрям роботи «Школи молодого лідера» – це формування знань і умінь, що забезпечують безпосередньо організаторську діяльність. Теоретичний блок алгоритму заняття включає вивчення таких тем: особливості організаторської роботи; етапи організаторської ді-

яльності: цілепокладання; планування; координування; стимулювання; контроль; аналіз.

Активна робота у формі діалогу в межах даного напрямку починається з розгляду теми «Планування», яка є, на наш погляд, найбільш доступною для розуміння студентів. На початку заняття визначається рівень розуміння студентами сутності процесу планування: вимоги до планування як форми діяльності; вимоги до плану як документа; види та етапи планування; умови ефективності процесу цілепокладання.

Студентам пропонується виконати завдання «Організаторське лото», яке вимагає від студентів компонування із запропонованих карток гіпотетичного заходу, складові якого повинні бути взаємообумовленими: назва, мета, форма, місце, час, вікова група, етапи підготовчої роботи. Ще одним видом подібного завдання є складання сценарію. Студенти отримують набори карток з різними компонентами змісту заходу (номери художньої самодіяльності, конкурси, вставні номери ведучих), з яких необхідно відібрати доречні і розташувати в логічній та естетично відповідній послідовності. При виконанні цього завдання майбутні організатори демонструють уміння урахувати вимоги цілеспрямованості, оптимальної відповідності місцю і часу проведення заходу, особливостей віку аудиторії, специфіки створення творчої атмосфери.

Цікавим та дієвим етапом роботи «Школи молодого лідера» є сприяння формуванню вміння ставити мету. Студентам пропонується завдання визначити мету заходу (інтелектуальна вікторина, творчий конкурс, розважальний вечір, спортивне змагання, свято, концерт), спираючись на ключові слова: «сприяти», «розвивати», «виявити», «сформувати», «створити умови», «виховувати», «творчі», «інтелектуальні», «колектив», «згуртування», «якості», «особистість», «здібності», «спортивні», «морально-етичні», «фізичні, «естетичні», «лідерські», «релаксація», «анімація», «культурне дозвілля», «вміння», «навички».

Узагальнення та закріплення вміння з планування і постановки мети відбувається під час створення «Пам'ятки головному організатору», яку складають учасники «Школи молодого лідера». Студенти демонструють розуміння змісту та послідовності кожного з етапів організації заходу – від постановки мети до проведення та післядії. Робота здійснюється по колу, кожен учасник описує наступний етап

організаторської діяльності. Виконання вправи допомагає студентам зануритися в реальні умови організаторської діяльності, мобілізувати свої знання і вміння, водночас спрямовуючи на аналіз можливих помилок та недоліків у роботі організатора.

Робота за третім напрямом – формування знань і умінь, що забезпечують на професійному рівні міжособистісну взаємодію – починається з вивчення теоретичних основ побудови процесу спілкування (мовленнєві засоби, етапи, стилі), після якого студенти переходять до виконання практичних завдань.

Варто відзначити гру «Передвиборча кампанія», метою якої є формування вміння варіювати різні форми спілкування: діалог, публічний виступ (із залученням і без залучення аудиторії). За умовами гри дві «протиборчі партії» пропонують своїх кандидатів на посаду президента. Кожній команді необхідно підготувати і представити «життєвий шлях» майбутнього президента, його передвиборчу платформу, використати різні засоби агітації з метою завоювання прихильності аудиторії. У рамках гри кандидати зустрічаються з «виборцями» і «журналістами» і відповідають на їхні запитання. Останній етап – зустріч кандидатів, на якій кожен з них має право поставити по три запитання супернику. Закінчується гра «Передвиборча кампанія» голосуванням, у якому беруть участь усі члени «партій» за винятком самих кандидатів. Таким чином, дана гра поєднує в собі різні види спілкування, сприяє закріпленню умінь говорити, слухати, переконувати, навіювати. Результати гри дозволяють оцінити сформовані компоненти організаторських здібностей фахівця-організатора.

Учасники «Школи молодого лідера» навчаються координувати і інтегрувати спільні зусилля колективу, спрямовані на виконання певних завдань. Аналіз проведеної роботи відбувається в процесі спілкування з керівником групи, іншими студентами або під час релаксації.

Відповідаючи на питання щодо оцінювання результатів власної роботи, товаришів, труднощів, які виникали при виконанні вправ студенти акцентували увагу на важливості отриманих знань, що сприяло вдосконаленню організаторських якостей.

Висновки. «Школа молодого лідера» як засіб формування організаторських здібностей майбутніх учителів, є елементом освітньо-виховного комплексу, представленого системою тренувальних завдань